

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 1. Symbola, metaphoræ. Ex Veteri. Ex Novo, Patribus, & alijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XVIII. MISERICORDIA.

§. I.

Symbola. Metaphoræ. Ex Veteri.

Factum est vespere, & mane, dies sex-
tus. Gen. 1. 21. Notandum, quod hu-
jus gratiæ (elemosynæ) sex opera sunt,
quandam habentia similitudinem sex dierum,
quibus Deus Mundum perfecit; & omnia, quæ
in Mundo sunt: in eo videlicet, quod & ipsa
suum promeretur Sabbathum: ut qui hoc fe-
cerit, etiam ipse requiescat ab operibus suis ait
Apostolus, sicut & à suis Deus. Rupertus
l. 5. in Matth. In eundem Sabbathismum,
propter sex illa opera (esurivi &c.) Deus ho-
mines inducit; quod & ipse requiescit, qui tales
sex operum species fecit. Rupertus l. de oper.
Spir. d. l. 9. c. 15.

Columba gestans ramum oliuæ. Gen. 8. 11.
representat hominem misericordem. Fernan-
dius hic fecit. 5.

Facies & mensam &c. Ex. 25. 23. San-
ctum, est Ecclesia militans, tendensque ad San-
ctum Sanctorum, id est, ad cælum: in qua alii
se dedunt elemosynis, & operibus charitatis.
Hos significat hæc mensa panum. Coronam
habet mensa: ut significet, misericordes non
tantum in cælo, sed etiam in terra, benedici.
Cornelius hic.

*Porro David ascendebat clivum oliva-
rum scandens, & flets.* 2. Reg. 15. 30. Cum
David fugeret à facie Absalon, ascendebat
clivum &c. Clivus olivarum misericordia; ad
quem ascendendum flendò in angustiis. Sylvei-
ra in Luca 14.

Quæsit lanam, & linum. Prov. 31. 13.
Possunt mysticè in lana, quæ est habitus ovium,
omnia simplicitatis, & pietatis, opera, quæ
proximis impendimus, accipi. V. Beda. hic.

*Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad
aquilonem, ibi erit.* Eccl. 11. 3. Hunc sen-
sum exigit antithesis austri, & aquilonis. Au-
ster significat misericordiam; aquilo immiseri-
cordiam. Casus ligni hominis more: homo
enim est arbor inversa. Cura ergo, ut elemo-
synas accumulando cadas ad austrum. Vide,
quod inclinet mens tua? an ad avaritiam? an ad
virtutes &c. & si videns eam propendere ad
aquilonem; omni studio reflecto eam ad au-
strum. Cornelius hic.

Manus ejus plena sunt hyacinthis. Cant.
5. 14. Plenæ sunt hyacinthis magis, quàm aliis
gemmis; eò quod hyacinthus Symbolum sit
misericordiæ. Nam, teste Solino, & S. Isido-
dorò, nebulosò cælo turbatur color ejus, qua-
si moreret; serenò verò rutilat, & quasi hila-
rescit; faciens cum ipso cælo mutationem.
Hoc autem proprium misericordiæ, flere cum
flentibus, gaudere cum gaudentibus. de Ponte
hic Exh. 24. §. 3.

Ibi dabo tibi ubera mea. Cant. 7. 12. Duo
Christiani pectoris ubera sunt, duplex propen-
sio ad opera misericordiæ, spiritualia, & cor-
poralia. de Ponte in Cant. 1. Exh. 19. §. 2.

Daniel serve Dei, tolle prandium. Dan.
14. 36. Ille pauperes, qui adversà præditi va-
letudine, angustoque hospitio, imò verò an-
gustis hospitio angulis, conclusi sunt, uti Da-
niel in lacu; te benignum, & pauperum stu-
diosum, atque amantem, tanquam Abacuc expe-
ctant. S. Greg. Nis. or. 1. de pauperib. amandis.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Sint lumbi vestri præcincti. Luc. 12. 35.
Aliqui hoc de ministrantibus Christo, & pau-
peribus, per elemosynam (de hac enim sermo
proximè præcesserat) exponunt: q. d. præcin-
gite lumbos; ut suis expediti, & agiles, admi-
nistrandū Christo, & pauperibus. Cornelius hic.

Habebant alas fenas. Apoc. 4. 8. Ruper-
tus: fenas oportet habere alas, id est, sex opera
misericordiæ; quæ is, qui sedet super thronum
stantibus à dextris ita enumerat: *esurivi &c.*
Bonaventura l. de Eccl. hierarchia p. 1. c. 2.
sex alæ sunt sex opera misericordiæ spiritualia:
convertere errantem, instruere ignorantem, ad
gratiam suscipere peccantem, diligere perfe-
quentem, arguere delinquentem, defendere in-
nocentem.

Portus est constitutorum in necessitate ho-
mo misericors: portus autem omnes, qui in
nafragium inciderint, excipit, liberatque; sive
mali fuerint, sive boni. S. Chryost. de Lazaro
conc. 2.

Pietas attrahit miseros, sicut adamas ferrum.
S. Bonaventura in c. 1. Luca.

Tunc hic villicus diffamatur apud Domi-
num, quando clamor pauperum ascendit ad
Dominum. Id. in c. 16. Luc.

Inter omnia animalia est ovis magis benefica:
nam facit nobis misericordiam lanam se exuendo;
dat lac ad comedendum, & etiam agnos. Eritis
oves Christi, dando lanam, scilicet bona tempo-
ralia: lac, id est, bona interiora, & spiritualia. In
Legenda B. Martini legitur; quod semel admira-
rans de ove attonsa discipuli quæsierint, quid mi-
raris? qui dixit: hæc ovis complexit præcep-
tum Evangelii: qui habet duas tunicas, det
non habenti. Luc. 3. 11. S. Vincent. Ferr. l. 2. f.
2. post Invocavit.

Misericordia nihil est aliud, quàm misero-
rum chorda. Id. f. 1. f. 2. Rogat.

Luna terrestribus est vicina: sic misericordes
proximis per compassionem. *Quis videtur tibi
proximus fuisse illi, qui incidit in latrones?*
*ut ille dixit: qui fecit misericordiam in il-
lum.* Lu. 10. 36. Geminiani l. 1. c. 3.

Vita Sanctorum similis est iridi; quæ habet me-
dium convexum, & elevatum superius; cornua
inclinata inferius. Sic sancti viri habent medium,
id est, cor semper elevatum ad Deum; cornua in-
clinata ad proximum: quasi enim duo cornua
sunt studia eorum; quib⁹ inserviunt proximis: u-
num circa salutem animarum, quando inclina-
tur ad proximum per elemosynas spirituales: a-
liud circa salutem corporis; & hoc inclinatur pro-
ximo per elemosynas corporales. Id. l. 1. c. 69.
Nubes. Lem: Congregata dissipat. §. II.

§. II.

Misericordia comparatur olive.

Uia sunt duo olive. Zachar. 4. 11. & 14. Quod de Elia, & Enoch. S. Joannes explicat. Apoc. 11. 4. Oleum, & oliva, denotat eorum misericordiam, quæ miserati animarum perueniunt stragem, se, suæque omnia, cum vita pro Dei gloria impendent. Cornelius in Apoc. 11.

Quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum. Matth. 25. 3. Lampades, animæ nostræ; & uniuscujusque mens, lampas est: quæ tunc accenditur, quando habet oleum virtutum, & misericordiam. Fatuæ autem virgines ideo; quod tunc requirant oleum; cum non sit negotiandi tempus. Theophylactus hic.

Hymno dicto exierunt in montem olivæ. Matth. 26. 30. Hoc est illud conaculum, ubi tunc Christus cum Discipulis erat; tunc ad montem olivarum exiit. Hinc & nos ad manus pauperum exeamus: ibi enim mons olivarum est. Olivæ quippe in domo Dei plantata, multitudo pauperum est: hinc stillat illud guttatim oleum, quod nobis opus tunc omnino erit. Hoc est, quod quinque illæ virgines habebant; hoc est, quod alteræ carentes, perierunt. S. Chrysostr. hom. 83. de commun. SS. Euch.

Centum cados olei. Luc. 16. 6. Id est, opera pietatis: per oleum quippe opera pietatis designantur, quæ debent villici, qui bona temporalia receperunt, pauperibus ministrare. Hugo Card. hic. Qui de scientia sua dat ignorantem, consilium dubitanti, correctionem erranti, consolationem desolato remissionem inimico; talis dat oleum de oleo Domini sui. Triticum significat opera misericordiae corporalis. Villicus majus donum fecit de oleo, quam tritico: quia major est elemosyna de bonis Spiritualibus, quam terrenis. S. Vincent. Ferr. l. 1. D. 9. Trinit.

Ideo oleo toties sumus inuncti, ut semper misericordiae memores simus. S. Eusebius Emis. D. 4. Pent.

Misericordia assimilatur olei effusioni: quia oleum quietè, & non cum sonitu effunditur; sicut aqua, & vinum. Sic elemosynæ fiant, non cum sonitu vanæ ostentationis; sed cum silentio humilis intentionis. Geminiani l. 3. f. 39.

§. III.

Misericordia motiva.

Num. I.

Misericordia est propria hominis, & ei congenita.

Ex Veteri, & Novo.

Ab infantia mea crevit mecum miseratio. Job. 31. 18. Naturalis est omni homini misericordia. Hugo Card. in Gen. 1. 10.

Idis hominem. Matth. 9. 9. Non otiosè dicitur, vidisse hominem: ut inde scilicet reddatur ratio, quæ ipsum Jesum allexit, ut

Matthæo propius fieret: quia ad naturam humanam, tanquam sibi cognatam, valde propendit. Bæza t. 2. l. 6. c. 4. §. 2.

Simile est regnum caelorum homini patrifamilias. Matth. 23. 1. Cur hic paterfamilias dicitur homo? S. Hieronymus: quando agebat opera clementiæ, hominis nomen appositum est.

Misereor super turbam. Marci. 8. 2. Abulens in c. 15. Matth. 9. 103. misereor eis; quasi dicat: ipsi non petunt panes; sed erubescunt. Glossa interlin: quia verus homo, misereor, & compatitur humanæ fragilitati. Haymon. quia homo erat, misericordia motus est.

Homo quidam fecit cenam magnam. Luc. 14. 16. Hominem nominat misericordem suum Patrem: quando verò ultricem Dei virtutem Scriptura significat; pantheram, & ursum, & pardum eum vocat: quando verò misericordiam vult insinuare; hominem induit. Theophylactus hic.

Hominem non habeo. Joan. 5. 7. Sinè charitate hominis nomen non mereris. Marc. 6. 48. *laborantes in remigando.* In hoc periculo Dominus, nunquam suos deserens, venit ad eos, ambulans supra mare; & volebat praterire eos. Simulabat, quasi eos negligere vellet. Viderunt hoc defessi Discipuli, putaverunt phantasma esse. v. 49. non crediderunt hominem. Cur? non audis Marcum? volebat praterire eo: auxiliari enim proprium hominis est, S. Ambros. l. 3. offic. c. 3. considera o homo, unde nomen sumpseris: ab humo utique; quæ nihil cuiquam eripit, sed omnia largitur omnibus. S. Chrysostr. hom. 62. in Joan. ait, Evangelistas sibi hanc provinciam sumplisse, ut probarent Christum, Deum simul, & hominem esse; Ad asserendam divinitatem scripta miracula: ut verò hominem Matheus, Marcus, Lucas probarent, pavorem mortis recensuerunt, quem in horto assumpsit. Observat tamen idem Chrysostr. quod Joannes nullam, vel agoniæ in horto, vel cæterarum infirmitatum, mentionem faciat: quæ ergo ratione Christum hominem probat? Respondet S. Chrysostr. Joannes à lacrymis Humanitatem confirmat. Joan. 11. 35. *lacrymatus est.* Compassione, lacrymis, charitate, Humanitatem probat. Didacus Niss. f. 6. D. 1. Quadr.

Ex Patribus.

Nihil tam proximum, quam caput membrum. Diligamus eum, qui innoxia alterius corporis unitate compatitur. Non enim cognatio facit proximum, sed misericordia: quia misericordia secundum naturam. Nihil enim tam secundum naturam, quam juvare confortem naturæ. S. Ambros. in Luc. 10.

Revera Dei imago est benefaciens. Clemens Alex. l. 2. Strom.

Nihil ita humanum ostendit characterem, ut misereri, & humanum esse. S. Chrysostr. hom. 43. in Acta.

Nonne omnis creatura suo modò nobis impendit misericordiam? nonne terra nos sustentat,